

Mangelfuld indkaldelse til mundtlig forhandling i landsskatteretten

FOB nr. 80.572

Udtalt over for landsskatteretten, at der ved indkaldelsen af en skatteyder, der havde begæret mundtlig forhandling i klagesager for 4 indkomstår, fra rettens side var sket en klar tilsidesættelse af landsskatteretslovens § 12 og den dertil knyttede varselsregel.

Henstillet til landsskatteretten, at retten genoptog behandlingen af klagesagerne for to indkomstår og indkaldte skatteyderen til mundtlig forhandling med gældende varsel.

(J. nr. 1980-909-223).

A klagede over, at landsskatteretten havde afslået at genoptage behandlingen af sagerne vedrørende hans indkomstansættelser for indkomstårene 1974 og 1977, uanset at han fandt, at en anmodning fra ham om personlig forhandling med landsskatteretten ikke var blevet imødekommet på behørig måde, forinden landsskatteretten ved kendelse af 14. december 1979 traf afgørelse (bl. a.) i disse sager.

Det fremgik af de foreliggende oplysninger, at A for indkomstårene 1972 og 1973 selvangav sine skattepligtige indkomster til henholdsvis 210.662 kr. og 33.773 kr.

Ved kendelse af 26. marts 1975 ansatte skatterådet for B skattekreds A's skattepligtige indkomst for de to indkomstår til henholdsvis 230.044 kr. og 137.714 kr. Ansættelserne fremkom således:

»Indkomståret 1972:

Selvangiven indkomst	kr.210.662
+ fradrag for repræsentation godkendt med kr. 5.000	kr.970
+ henlæggelse til etableringskonto godkendt med 20 pct. af kr. 593.189 (600.554 - 7.365) eller kr. 118.638	kr.5.912
+ (X) A/S' bidrag til anti EF-kampagnen kr. 25.000 anset for maskeret udbytte	kr.12.500
Skattepligtig indkomst	kr.230.044

Indkomståret 1973:

Selvangiven indkomst	kr.33.773
+ fradrag for repræsentation godkendt med kr. 5.000	kr.1.000
+ ikke fradragsberettiget del af gave	kr.100
+ købesum for bygningerne vedr. (Y)gaard anset for at være lig med salgssum, hvorfor der ikke godkendes noget beregnet tab	kr.69.748
+ afskrivning på bygninger godkendt med kr. 55.116 (jfr. fotokopi af beregning)	kr.23.093

+ anslåede vedligeholdelsesudgifter overført fra ombygning godkendt kr.10.000
med 10.000
Skattepligtig indkomst kr.137.714«

I skrivelse af 21. april 1975 påklagede A skatterådets ansættelser af sine skattepligtige indkomster for 1972 og 1973 til landsskatteretten og tilkendegav i forbindelse hermed, »at sagen ønskes procederet mundtligt og med indkaldelse af undertegnede til procedure«.

I tilslutning til den nævnte skrivelse af 21. april 1975 til landsskatteretten rettede A i skrivelse af 16. oktober 1975 på ny henvendelse til retten. Skrivelsen vedrørte ansættelsen af hans skattepligtige indkomst for 1973, og han anførte herved følgende:

»...

Skatterådet har foreslået indkomsten forhøjet til kr. 137.714, og jeg skal anmode landsskatteretten om at nedsætte indkomsten til kr. 43.917.

Beløbet fremkommer således:

a) Ikke godkendt fradrag for repræsentation	kr. 1.000
b) Fradrag i forbindelse med tab ved salg af ejendom	kr. 69.748
c) Afskrivninger - yderligere afskrivning	kr. 13.049
d) Yderligere vedligeholdelsesudgifter	kr. 10.000
	kr. 93.797

...

Vedrørende de enkelte klagepunkter skal anføres følgende:

a) *Repræsentation.*

Sagen er lille og i (og) for sig betydningsløs, men principiel. Med skatterådet er der aftalt et fradrag på kr. 5.000, hvilket i sig selv er alt for lidt, men skatteyderen har ikke meget andet at gøre end at acceptere.

Dette fradrag er for det pågældende år reguleret for prisstigninger, og disse er vurderet til kr. 1.000, hvilket er i underkanten.

Dette har skatterådet ikke kunnet acceptere, men man har ikke samtidig fundet anledning til på andre områder, hvor der i sin tid efter aftale med skatterådet er fastsat skøn, men som vedrører øgning af indkomsten, og hvor der også er foretaget indeksregulering, at foretage ændring på dette punkt. Der er her tale om manglende konsekvens.

...

Sagen ønskes behandlet på en sådan måde, at undertegnede får anledning til mundtlig procedure...«

I selvangivelsen for indkomståret 1974 oplyste A, at han havde haft en skattepligtig indkomst på + 437.353 kr. Ved kendelse af 29. december 1977 ansatte skatterådet for B skattekreds hans skattepligtige indkomst for indkomståret 1974 til + 362.760 kr. Forhøjelsen skyldtes bl. a., at skatterådet ikke havde godkendt størrelsen af et fradrag, som A havde foretaget for repræsentationsudgifter, samt at skatterådet havde forhøjet værdien af en bil, som A havde haft til fri rådighed.

I skrivelse af 27. januar 1978 påklagede A skatteansættelsen for indkomståret 1974 til landsskatteretten. Klagen vedrørte alene spørgsmålet om fradrag for udgifter til repræsentation og værdien af fri bil til rådighed. Han henviste herved til det, han havde anført i skrivelsen af 16. oktober 1975 til landsskatteret-

ten. Han tilkendegav endelig, »at sagen ønskes procederet mundtligt og med indkaldelse af undertegnede til procedure«.

I skrivelse af 1. maj 1978 til amtsskatteinspektoratet i B fastholdt A klagen over indkomstansættelsen for indkomståret 1974. For så vidt angår udgifterne til repræsentation henviste han til det, han havde anført i skrivelse af 16. oktober 1975 til landsskatteretten vedrørende indkomstansættelsen for indkomståret 1973. Med hensyn til værdien af fri bil til rådighed anførte han følgende:

»Vedrørende automobil står der i noterne til selvangivelse 1970 blandt andet følgende:

»I fortsættelse af førte forhandlinger er der indregnet kr. 2.400 mod tidligere kr. 600. Der gøres opmærksom på, at den meste private automobildrift sker i det privatejede automobil, og at der langt fra er kørt for dette beløb. Beløbet er medtaget ene og alene for at undgå uendelige diskussioner.«

I de følgende år har dette beløb været fastholdt som grundbeløb, hvilket er blevet indeksreguleret. Skattemyndighederne har ikke fundet anledning til at gøre indsigelse herimod før for året 1974.

For en ordens skyld bør oplyses, at der ikke er sket ændringer med hensyn til det køretøj, jeg har til rådighed. Der har altid været tale om et 6-cylindret køretøj.

...«

A fastholdt endelig, at han ønskede sagen procederet mundtligt.

For indkomståret 1977 selvangav A sin skattepligtige indkomst til 120.511 kr. Ved kendelse af 17. oktober 1978 ansatte skatterådet for B skattekreds A's skattepligtige indkomst for 1977 til 133.259 kr. Forhøjelsen skyldtes, at skatterådet ikke havde godkendt størrelsen af et fradrag, som A havde foretaget for repræsentationsudgifter, samt at skatterådet havde forhøjet værdien af en bil, som A havde haft til fri rådighed.

I skrivelse af 16. november 1978 påklagede A skatterådets ansættelse af sin skattepligtige indkomst for 1977 til landsskatteretten. Klagen vedrørte spørgsmålet om udgifterne til repræsentation og værdi af fri bil til rådighed. A henviste herved bl. a. til det, han havde anført i skrivelse af 1. maj 1978 til amtsskatteinspektoratet i B (vedrørende hans skattepligtige indkomst for indkomståret 1974), og anførte, at »argumentationen, som fremgår af min ovennævnte skrivelse af 01.05.78, er den samme«. Endelig tilkendegav A, »at sagen ønskes procederet mundtligt«.

I skrivelse af 14. september 1979 meddelte landsskatteretten A følgende:

»I anledning af, at De har begæret adgang til at udtale Dem mundtligt over for retten, forinden kendelse afsiges i den for Dem verserende skattesag vedrørende indkomstårene 1972 og 1973, skal man herved meddele, at sagen er berammet til foretagelse på retsmødet tirsdag den 20. november 1979 kl. 14.00 i rettens lokaler.

...«

A havde derefter den 20. november 1979 en mundtlig forhandling med landsskatteretten. På grundlag heraf blev der udarbejdet følgende referat:

»1972 nr. 2-2095/42, 1973 nr. 2-1557/42, 4-74-980/2-030833-1857/8 og 77-980/2-030833-1857/8, (A), der selv gav møde.

De påklagede ansættelser fremkommer således: (Referatet indeholdt her en opstilling over ansættelserne for samtlige 4 år - 1972, 1973, 1974 og 1977).

Klageren havde til retsmødet medtaget en skriftlig disposition over sin mundtlige procedure for landsskatteretten samt diverse ringbind med fotokopier af bilag i forbindelse med landsskatteretssagerne fra 1972 og 1973. Et eksemplar heraf er nu vedlagt sagen.

Klageren gennemgik herefter sagens forløb, startende med de - rettidigt - indgivne selvangivelser. Han betegnede sagsbehandlingen som langvarig og urimelig.

...

ad repræsentation (1973, 1974 og 1977) og automobilkørsel (1974 og 1977).

Klageren oplyste, at han ud over at få sine repræsentationsudgifter dækket efter regning fik udbetalt en fast repræsentationsgodtgørelse på 12.000 kr. til dækning af uspecificerede udgifter, ligesom han havde et automobil stillet til rådighed. Han havde i sin tid indgået en aftale med de lokale ligningsmyndigheder om, at repræsentation kunne fradrages med 5.000 kr., og at den private automobilkørsel på årsbasis skulle medregnes med 2.400 kr.

Ligningsmyndighederne havde siden fastholdt de 5.000 kr. som fradragsberettigede for så vidt angik repræsentationen, hvorimod man havde fraveget den oprindelige aftale med hensyn til værdiansættelsen af den private automobilkørsel.

Klageren havde selv fundet det rimeligt at foretage en indexregulering af de aftalte beløb, og efter hans opfattelse burde man enten godkende denne indexregulering eller fastholde den oprindeligt indgåede aftale. Han efterlyste konsekvens i ansættelserne og fandt det i øvrigt rimeligt, at han i lighed med en minister havde et fast repræsentationsfradrag ud fra den betragtning, at hans aflønning oversteg to ministres og en ministersekretærs.

...«

Ifølge referatet af mødet den 20. november 1979 blev der på mødet desuden drøftet spørgsmål om bidrag til anti-EF-kampagne (1972), etableringskontohænlæggelse (1972), afskrivning på driftsbygninger (1973) og tab ved salg af ejendom (1973).

Den 14. december 1979 afsagde landsskatteretten herefter følgende kendelse:

»(A), som for indkomstårene 1972, 1973, 1974 og 1977 har selvangivet sin indkomst som nedenfor nævnt, klager over, at skatterådet for (B) skattekreds har ansat hans skattepligtige indkomst som ligeledes nedenfor nævnt.

...

Sagen har været genstand for mundtlig forhandling med klageren og repræsentanter for ligningskommissionen, skatterådet samt landsskatteretten, ligesom klageren har haft adgang til at udtale sig i et retsmøde.

Bl. a. på grundlag af det ved disse lejligheder fremkomne bemærker retten følgende:

Med hensyn til repræsentation fremgår det af sagen, at klageren foruden at få repræsentationsudgifter godtgjort efter regning modtager 12.000 kr. årlig af sin arbejdsgiver til dækning af udokumenterede udgifter, hvoraf de stedlige ligningsmyndigheder kun har godkendt 5.000 kr. pr. år som modsvarende fradragsberettigede udgifter.

Landsskatteretten finder, skønt det efter prisudviklingen ikke ville være urimeligt med en stigning i fradraget år for år, ikke fuldt tilstrækkeligt grundlag for at tilsidesætte det ved ansættelserne udøvede skøn på dette punkt.

...

Hvad endelig angår værdiansættelsen af bil til rådighed er denne i mangel af kilometerregnskab med rette foretaget skønsmæssigt, og da landsskatteretten ikke i de meddelte oplysninger har fundet grundlag for at tilsidesætte det ved indkomstansættelserne udøvede skøn, må det have sit forblivende herved.

Det følger af det anførte, at den påklagede ansættelse for indkomståret 1972 vil være at nedsætte med 12.500 kr. til 217.544 kr. og ansættelsen for indkomståret 1973 med tilsammen 14.233 kr. til 123.491 kr., medens indkomstansættelserne for 1974 og 1977 vil være at stadfæste.

Thi eragtes:

De af skatterådet for B skattekreds for indkomstårene 1972 og 1973 foretagne ansættelser af (A's) skattepligtige indkomst til henholdsvis 230.044 kr. og 137.714 kr. nedsættes til henholdsvis 217.544 kr. og 123.491 kr., medens skatterådets indkomstansættelser for indkomstårene 1974 og 1977, henholdsvis 0 (= 362.760 kr.) og 133.259 kr. stadfæstes.«

Efter modtagelsen af landsskatterettens kendelse af 14. december 1979 rettede A i skrivelse af 2. januar 1980 henvendelse til retsformanden; han anførte herved følgende:

»...

Med skrivelse af 14.09.79 anmodede landsskatteretten mig om at give møde i sagerne:

LSR. I. 1972 nr. 2-2095/42.

LSR. I. 1973 nr. 2-1557/42.

Dette gjorde jeg. Proceduren har fundet sted. Formalia er overholdt. Jeg er tilfreds om ikke med kendelsen så med formalia.

I min klage til landsskatteretten vedrørende 1974 af 27.01.78 og af 01.05.78 anmodes om mundtlig procedure.

I min klage til landsskatteretten vedrørende 1977 af 16.11.78 anmodes om mundtlig procedure.

Nu får jeg en kendelse, hvor de to sager er afgjort, uden at jeg har været indkaldt til mundtlig procedure.

Derfor må jeg anmode om, at kendelsen i de to sager annulleres, og at der indkaldes til mundtlig procedure, før landsskatteretten træffer afgørelse.

Da jeg fik indkaldelsen til møde, undrede jeg mig over, at man ikke havde slået det hele sammen, men ræsonnerede, at man nok syntes, de to sager var vidtspændende nok.

Med dette som udgangspunkt forbereder jeg mit indlæg og lægger især vægt på de helt principielle spørgsmål i de 2 sager og tager det standpunkt, at det område, som også er til behandling i 1974 og 1977-sagerne, kan jeg koncentrere mig om senere - beløbene er jo meget små i 1972 og 1973, men betydeligt større i senere år. Derfor udarbejdede jeg ikke dokumentation og ej heller renskrift af referater af møder med de lokale skattefolk, men »gemte« dette til næste runde, som jeg jo vidste ville komme og koncentrere sig om samme emne.

Med dette som baggrund vil De forstå, hvorfor jeg ikke kan acceptere, at De behandler sager, som jeg ikke har været indkaldt til møde i.«

I skrivelse af 14. marts 1980 meddelte landsskatteretten A,

»... at retten ikke har fundet grundlag for at genoptage sagen, hvorved bemærkes, at klagesagerne for disse år kom så sent frem, at der dårligt var tid til at udsende tilsigelse herom til det berammede retsmøde den 20. november 1979, men at man gik ud fra, at De ville være interesseret i at få alle de påklagede indkomstår afgjort hurtigst muligt. Begge forhøjelsesposter blev drøftet på retsmødet, og de var også anført i de bilag, De afleverede ved retsmødets begyndelse, nemlig »Disponering af indlæg ved landsskatteretten« og »Bilag i forbindelse med landsskatteretssagerne«.

Efter modtagelsen af landsskatterettens skrivelse af 14. marts 1980 rettede A i skrivelse af 22. april 1980 henvendelse om sagen til ministeren for skatter og afgifter og anførte følgende:

»...

Den 14.12.79 afsagde landsskatteretten kendelse i to sager:

1974-980/2 030833-1857/8

og

1977-980/2 030833-1857/8

uden at overholde reglerne for procedure.

Jeg havde anmodet om mundtlig procedure i disse sager, men er ikke blevet indkaldt hertil.

Man har slået sagerne sammen med to andre sager uden at underrette mig herom.

Da hovedspørgsmålet i sagerne 1974 og 1977 er uvæsentligt i de to andre sager, havde jeg ikke gjort forberedelser til disse sager ved min indkaldelse.

Over sagsbehandlingen har jeg klaget til retsformand ... og denne har afvist min klage...

Inden jeg går til ombudsmanden, tillader jeg mig at anmode ministeren for skatter og afgifter om at kalde landsskatteretten til orden og sikre ordentlig forretningsførelse.

...«

I skrivelse af 26. juni 1980 meddelte den daværende minister for skatter og afgifter A følgende:

»...

Efter at sagen har været forelagt landsskatteretten, kan jeg oplyse, at landsskatteretten er af den opfattelse, at man med mødet den 20. november 1979 har imødekommet Deres anmodning om en mundtlig forhandling også for så vidt angår indkomstårene 1974 og 1977, og man finder, at De, dersom De ønskede yderligere forhandling om klagerne over ansættelserne for disse år, burde have gjort dette gældende på mødet.

Landsskatteretten mener således ikke, at der foreligger nogen procedurefejl ved rettens behandling af Deres klager over ansættelserne for indkomstårene 1974 og 1977.

Jeg kan ikke pålægge landsskatteretten at genoptage sagen, men skal udtale, at jeg finder det rigtigst, om De var blevet underrettet om, at man på mødet den 20. november 1979 også ville behandle Deres klager over ansættelserne for 1974 og 1977, ligesom jeg finder, at spørgsmålet, om Deres begæring om

retsmøde for så vidt angår 1974 og 1977 var opfyldt med afholdelse af dette møde, burde have været søgt endelig afklaret på mødet.

Landsskatteretten er samtidig hermed underrettet om ovenstående.«

Landsskatteretten, som var blevet underrettet om ministerens ovennævnte skrivelse af 26. juni 1980 til A, meddelte ham i skrivelse af 28. juli 1980, »at man har taget ministerens udtalelse til efterretning, og at man i øvrigt ikke finder anledning til at foretage sig videre«.

I udtalelsen af 9. september 1980 i anledning af A's klage til mig anførte landsskatteretten:

»... »at skatteydere, der har påklaget ansættelserne for flere år, når de giver møde for landsskatteretten, i almindelighed giver udtryk for utilfredshed, hvis ikke alle klageårene behandles på retsmødet. Derfor bestræber man sig for, at alle indkomstår behandles på samme møde. Hvis nogle af sagerne ikke er indkommet fra forbehandling hos amtsskatteinspektorerne, rykker man disse for at muliggøre en samlet forhandling om samtlige indkomstår.

Det første, der skete på retsmødet den 20. november 1979, var, at (A) omdelte dels en »Disponering af indlæg ved landsskatteretten i sagerne 1972 nr. 2-2095/42 og 1973 nr. 2-1557/42«, dels et større værk, »Bilag i forbindelse med landsskatteretssagerne, 1972 nr. 2-2095/42 og 1973 nr. 2-1557/42«. Man vedlægger fotokopi af førstnævnte og fotokopi af 2 blade af dokumenterne i sidstnævnte, og det fremgår heraf, at begge forhøjelsespunkter, repræsentation og automobilkørsel, medtages i (A's) nævnte dokumenter. De 2 skønsspørgsmål blev endvidere forhandlet på retsmødet.

Endelig vedlægges fotokopi af amtsskatteinspektoratets sagsfremstilling, henholdsvis vedrørende indkomstår 1974 og 1977, hvor det påberåbes, at der ikke er ført et fyldestgørende kilometerregnskab, samt at man normalt ikke anerkender fradrag for udgifter til repræsentation i hjemmet, men at man i det første år efter (A's) udnævnelse accepterede et fradrag på 5.000 kr. for 1970, og at man derefter efter omstændighederne har anerkendt et tilsvarende fradrag for de efterfølgende år, men uden regulering. På det nævnte retsmøde var man ikke opmærksom på dette synspunkt, og der anføres derfor i kendelsen, at det »ikke ville være urimeligt med en stigning i fradraget år for år«.

Medens 1972 og 1973 angik adskillige komplicerede, delvis principielle spørgsmål, beror forhøjelserne for 1974 og 1977 på umiddelbart skøn på enkelte konkrete punkter, således at sagerne for 1974 og 1977 blev anset for egnede til en kortfattet behandling i tilslutning til den tidrøvende behandling af de komplicerede problemer for 1972 og 1973.

Under hensyn til det anførte er man fortsat af den opfattelse, at der ikke er grundlag for at genoptage behandling af indkomsterne for 1974 og 1977.«

I skrivelse af 3. oktober 1980 fremsatte A bemærkninger til landsskatterettens ovennævnte udtalelse af 9. september 1980. Han anførte herved følgende:

»...

Hvad andre skatteydere gør, er også sagen uvedkommende. Det væsentlige må være, at man i forvejen ved, hvad man skal tale om.

Med hensyn til retsmødet den 20.11.79 er det rigtigt, at jeg omdelte de pågældende papirer. Det vil også heraf fremgå, at det var sagerne 1972 og 1973, det drejede sig om.

Det skal i denne forbindelse understreges, at de sager, der vedrørte 1974 og 1977 - og også var med i 1972 og 1973, for de sidstnævnte to år var meget

små. Ved min gennemgang af sagen sagde jeg dette og nævnte, at dem sprang jeg let hen over, fordi de kom op senere.

Endvidere skal jeg anføre, at da der var mange punkter i 1972 og 1973, fornemmede jeg, at en kraftig uddybning af de to skønsspørgsmål ville trætte retten meget. Da vi var kommet til mit foredrag om tyre, kunne jeg se, at en del af rettens medlemmer var ved at gå i opløsning og havde vanskeligt ved at holde den alvorlige maske.

Selve sagen 1974 og 1977 kommenterer landsskatteretten også. Det er også procedurespørgsmålet uvedkommende.

Det skal tilføjes, at jeg i de omhandlede skønsspørgsmål for årene 1974 og 1977 har væsentlig ny dokumentation, der under alle omstændigheder må virke stærkt på året 1977, idet skattemyndighederne nemlig for årene 1975 og 1976 ikke har foretaget ændringer i mine selvangivelser vedrørende skønsspørgsmålene, og jeg har behandlet de pågældende forhold ens for årene 1974, 1975, 1976 og 1977. Endvidere kan det anføres, at de lokale skattemyndigheder for årene 1978 og 1979 i de samme skønsspørgsmål har fulgt min argumentation et langt stykke af vejen (ny kommune).«

I sin fornyede udtalelse af 30. oktober 1980 til mig henviste landsskatteretten til sin udtalelse af 9. september 1980 og anførte desuden følgende:

»... At (A) på retsmødet anførte, at indkomstårene 1974 og 1977 sprang han let hen over, fordi de kom op senere, har man ingen erindring om. Da det for retsmødet udfærdigede referat intet indeholder om en sådan udtalelse, må man gå ud fra, at det beror på en erindringsforskydning hos (A), at han skulle være fremkommet med en sådan bemærkning, der utvivlsomt ville være anholdt på retsmødet. Det vil altid blive af betydning, hvordan de stedlige myndigheder har forholdt sig i andre upåklagede indkomstår vedrørende påklagede forhold, men det kan ikke tillægges afgørende vægt for klageårene.

Retsmødet varede fra kl. 15 til kl. 17.25, og (A's) første indlæg varede i ca. 5 kvarter. Man lod ham tale ud uden afbrydelse, og både efter den omdelte skriftlige disposition og indlæggets udførlige gennemgang af sagens problemer, der jo for de skønsmæssige spørgsmåls vedkommende er ens i de berørte indkomstår, måtte rettens medlemmer få det indtryk, at (A) havde sagt, hvad han ville sige, og at der herefter ikke var noget tilbagestående problem, som skulle forhandles ved en senere lejlighed.

Efter at sagen på ny har været udsendt til de på retsmødet deltagende retsmedlemmer, skal man meddele, at retten fortsat er af den formening, at der ikke er grundlag for genoptagelse.«

I skrivelse af 26. november 1980 fremsatte A bemærkninger til det, landsskatteretten havde anført i udtalelsen af 30. oktober 1980 til mig. Han anførte her ved følgende:

»...

Der er ikke tale om nogen erindringsforskydning, men man må huske på, at jeg holdt en forholdsvis lang enetale, og at jeg var nødt til at krydre den på forskellig måde for at holde rettens medlemmers opmærksomhed fangen. Jeg vil derfor nærmere tro, at hvis man ikke har fået det med i referatet, så er årsagen træthed sidst på eftermiddagen - og vel nok ærgerlighed over, at nogle af de små sager ikke kunne klares på anden vis, men skulle belaste retten.

Retten kan under ingen omstændigheder have fået det indtryk, at der var andre sager på dagsordenen end dem, der var indkaldt til, idet jeg i det skriftlige oplæg, jeg gav landsskatteretten, henviste til de sager, det drejede sig om -

og retten sagde ikke noget andet. I de første tre punkter i mit indlæg gav jeg også de to omhandlede års baggrund og sagernes historiske forløb.

For en ordens skyld vedlægger jeg fotokopi af mit indlæg, som for øvrigt også blev uddelt til retten. Hvis der var nogen, der skulle have reageret, så må det være landsskatteretten, der jo må vide, hvilke sager det er, man behandler. Årsagen til, at jeg giver skriftligt materiale, er jo netop grundet i en erfaring, der siger mig, at den slags forsamlinger ofte er meget løse i deres administrative rutine og i referat.

Endvidere vedlægges en fotokopi af indkaldelsen til mødet. Denne viser også klart, hvilke år der er indkaldt til. Endvidere henviser jeg til skatteministerens undersøgelse, jfr. dennes skrivelse af 26.06.80, der jo som resultat har, at man hos landsskatteretten har begået en fejl. Det reelle spørgsmål er ikke selve sagsforløbet, men om landsskatteretten, når den har begået en fejl, skal redressere den.«

I skrivelse af 8. december 1980 til mig meddelte landsskatteretten, »at klagerens seneste skrivelse af 26. november 1980 ikke giver landsskatteretten anledning til yderligere bemærkninger«.

Jeg udtalte herefter følgende i en skrivelse til A:

»Jeg skal først bemærke, at det må antages, at spørgsmålet om, hvorvidt De havde krav på at få adgang til mundtlig procedure for landskatteretten vedrørende Deres indkomstansættelser for de omhandlede indkomstår, skal afgøres efter § 12 i landsskatteretsloven (lovbekendtgørelse nr. 134 af 17. marts 1970 om oprettelse af en landsskatteret og om tilsynet med skatteligningen m. v. med senere ændringer). Efter denne bestemmelse har skatteyderen undtagelsesfrit krav på mundtlig procedure, modsat § 27, stk. 1, i den nye skattestyrelseslov nr. 281 af 8. juni 1977 (der ifølge § 39 har virkning fra og med indkomståret 1978), hvorefter landsskatteretten »kan ... undlade at imødekomme en sådan begæring, hvor anvendelse af denne behandlingsform efter forholdene må anses for åbenbart overflødig«. Til den mundtlige procedure skal landsskatteretten indkalde med et vist varsel; jeg går ud fra, at landsskatteretten nu - også med hensyn til indkomstår 1978 - anvender reglen i den nye forretningsorden for landsskatteretten (bekendtgørelse nr. 65 af 27. februar 1979) § 15, stk. 1, om mindst 4 ugers varsel (modsat den gamle forretningsorden - bekendtgørelse nr. 299 af 7. juli 1942 - § 8, stk. 2, om en uges varsel).

Landsskatteretten har da heller ikke bestridt Deres ret til mundtlig procedure - og foretog indkaldelsen den 14. september 1979 med over 2 måneders varsel.

Således som sagen foreligger oplyst, finder jeg at måtte lægge til grund,

at De i klagerne af 21. april 1975, 27. januar og 16. november 1978 til landsskatteretten over skatterådets ansættelser af Deres skattepligtige

indkomst for *indkomstårene 1972 og 1973, 1974 og 1977* begærede mundtlig procedure for landsskatteretten, at landsskatteretten i skrivelse af 14. september 1979 anmodede Dem om at give møde den 20. november 1979 med henblik på at få lejlighed til at udtale Dem mundtligt over for retten »i den for Dem verserende skattesag vedrørende *indkomstårene 1972 og 1973*«,

at De ikke har modtaget nogen indkaldelse til mundtlig forhandling med landsskatteretten, der lød på, at forhandlingen ville omfatte indkomstansættelserne for *indkomstårene 1974 og 1977*,

at De til brug for den mundtlige forhandling den 20. november 1979 medbragte skriftligt materiale (»Disponering af indlæg ved landsskatteretten i sagerne LSR. I. 1972 nr. 2-2095/42 og LSR. I. 1973 nr. 2-1557/42« og »Bilag i forbindelse med landsskatteretssagerne LSR. I. 1972 nr. 2-2095/42 og LSR. I. 1973 nr. 2-1557/42«). I den nævnte »Disponering af indlæg ...« var som punkt 5 anført »Repræsentation og automobilkørsel (16.10.75 pkt. a)«, og blandt de nævnte bilag fandtes en »Udvikling (fra 1969 til 1978; min bemærkning) i repræsentationstilskud og kørselsomkostninger«,

at De på mødet den 20. november 1979 gav landsskatteretten et eksemplar af det omtalte materiale,

at spørgsmålet vedrørende repræsentationsudgifter indgik i sagerne om Deres indkomstansættelser for *indkomstårene 1973, 1974 og 1977*, at spørgsmålet vedrørende automobilkørsel indgik i sagerne om indkomstansættelserne for *1974 og 1977*,

at De på mødet den 20. november 1979 fremførte nogle generelle betragtninger vedrørende repræsentation og automobilkørsel, og således - i hvert fald i et vist omfang - berørte Deres indkomstansættelser for *indkomstårene 1974 og 1977*,

at det på mødet ikke blev tilkendegivet Dem, at den stedfundne forhandling - med udgangspunkt i en indkaldelse, der alene lød på forhandling af sagerne vedrørende ansættelserne af Deres skattepligtige indkomst for *1972 og 1973* - af landsskatteretten blev betragtet som en imødekomme også af Deres begæringer om mundtlig forhandling vedrørende indkomstansættelserne for *1974 og 1977*, og

at det ikke kan afvises, at De ville have forberedt Dem til den mundtlige forhandling den 20. november 1979 på en anden måde end sket, såfremt De på forhånd havde vidst, at også sagerne vedrørende indkomstansættelserne for *1974 og 1977* ville blive forhandlet på mødet, eller at De ville

have givet Deres mundtlige indlæg ved forhandlingen et andet indhold, hvis landsskatteretten under forhandlingen havde tilkendegivet Dem, at retten betragtede denne forhandling som værende også en imødekommeelse af Deres begæring om mundtlig forhandling vedrørende indkomstansættelserne for 1974 og 1977. En sådan tilkendegivelse ville i øvrigt have savnet retligt grundlag, idet De havde krav på forudgående indkaldelse (med varsel) til mundtlig forhandling vedrørende de sidstnævnte indkomstår, - dog at De naturligvis under forhandlingen på mødet den 20. november 1979 på forespørgsel kunne have accepteret, at forhandlingen omfattede disse indkomstår, dvs. have givet afkald på retten til mundtlig forhandling efter forudgående indkaldelse med varsel.

Det er således utvivlsomt, at der fra landsskatterettens side er sket en klar tilsidesættelse af landsskatteretslovens § 12 og den dertil knyttede varselsregel.

Jeg må derfor være enig med ministeren for skatter og afgifter, når han i skrivelse af 26. juni 1980 meddelte Dem (og landsskatteretten), at han ville have fundet det rigtigst, om De var blevet underrettet om, at landsskatteretten på mødet den 20. november 1979 også ville behandle sagerne vedrørende Deres indkomstansættelser for 1974 og 1977, og at spørgsmålet om, hvorvidt Deres begæring om mundtlig forhandling med landsskatteretten vedrørende de nævnte indkomstansættelser var imødekommet med afholdelsen af dette møde, burde have været søgt endelig afklaret på mødet.

Der kan rejses spørgsmål om, hvorvidt landsskatterettens kendelse af 14. december 1979 - for så vidt angår indkomstansættelserne for 1974 og 1977 - er ugyldig på grund af tilsidesættelse af Deres ret til mundtlig forhandling og indkaldelse med varsel. Afgørelsen af dette spørgsmål er ikke utvivlsom. Dette har sammenhæng med, at der ikke foreligger nogen fuldstændig afklaring af det almindelige forvaltningsretlige spørgsmål om, hvorvidt en sagsbehandlingsfejl skal betragtes som væsentlig (og ugyldighedsbegrundende) i alle tilfælde, hvor den er en overtrædelse af en sagsbehandlingsregel (eller -grundsætning), der i almindelighed kan anses for en væsentlig garanti for forvaltningsafgørelsens lovlighed og rigtighed - eller kun, når fejlen i det enkelte tilfælde har haft materiel betydning; jeg har bl. a. omtalt dette problem nærmere i en sag, der er refereret i min beretning for 1975, s. 387-92 (392-93). Jeg finder imidlertid ikke tilstrækkelig anledning til at forfølge ugyldighedsspørgsmålet i den foreliggende sag nærmere. Jeg må nemlig være af den opfattelse, at en forvaltningsmyndighed, der - som tilfældet er her - har behandlet en sag under tilsidesættelse af en generelt set væsentlig sagsbehandlingsregel - også uafhængigt af spørgsmålet, om den trufne afgørelse er ugyldig - i almindelighed bør tilbyde den private part en ny sagsbehandling under

iagttagelse af den pågældende sagsbehandlingsregel, her mundtlig forhandling. Det må herved komme i betragtning, at en iagttagelse af landskatteretslovens regel om mundtlig forhandling - ikke alene, i hvert fald generelt set, er af betydning for afgørelsens rigtighed - men også har den værdi at være et udtryk for, at skatteydernes partsstatus - med mulighed for medvirken ved oplysning og argumentation - respekteres.

Under hensyn til det ovenfor anførte har jeg samtidig hermed henstillet til landsskatteretten, at retten genoptager behandlingen af sagerne vedrørende Deres indkomstansættelser for indkomstårene 1974 og 1977 og i forbindelse hermed indkalder Dem til en mundtlig forhandling vedrørende disse indkomstansættelser med det gældende varsel og meddeler Dem en ny afgørelse, i hvis grundlag bl. a. det, De anfører under forhandlingen med retten, indgår.

...«

Supplerende oplysninger om sagen

I skrivelse af 30. oktober 1981 meddelte landsskatteretten mig, at retten havde genoptaget A's skattesager vedrørende indkomstårene 1974 og 1977, og at A ville blive indkaldt til mundtlig forhandling.

Jeg meddelte herefter landsskatteretten, at jeg ikke foretog videre i sagen.